

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO.

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimo-nono
Decembris, anni M. DCC. XXXVII.

M. MICHAËLE-LUDOVICO VERNAGE,
Doctore Medico, Præside.

An Variola mali moris soli natura committenda?

I.

ARIOLÆ quarum solum nomen terrorem ægris sæpè
exoroscum incurrit, ob frequentes quas edunt strages, diram
parentum & amicorum, quos contagionis metus fugat, de-
relictionem, acerbos universi corporis dolores, fœtidos
quos spirant, præsertim in tempore suppurationis, halitus,
& acerrimum, quo deuruntur, calorem, cui sæpè vires ad-
dunt assidentes, ipsos stragulis obruendo, & cubiculi aërem incendendo:
Denique, quòd si vitæ, aut oculis parcant, sæpè ora defœdent: Variola:
inquam, non unus & simplex, sed varius & multiplex, pro more, ægri
etate, idiosyncrasia, victûs ratione, innato aut adscititio sanguinis vitio,
anni tempestate, orbis regione, symptomatum, quibus stipantur, satellio,
& morborum, qui comites premunt, indole, affectus. Non igitur unâ
methodo, sed diversis profigandus auxiliis. Quantas Medicis afferat mo-

A

lestias tam infidi morbi curatio, satis superque experiuntur in artis usu versati, ob accipiem eventum, subitos & luctuosos quos, nec prævídere, nec prævídere semper valet humana sagacitas, exitus, denique propter præjudicatam imperitæ multitudinis opinionem, quæ tam multiformem morbum, unâ & simplici medendi normâ, curandum clamat, & in Medicorum, popularibus expeditorum erroribus, operam, vehementer infur- git. Hos foveat sententiarum diversitas, & quorundam, qui suæ famæ, non ægrotum salutem, consulentes, vulgi præjudicia oppugnare non audent, in agendo timiditas. De, tractandi Variolarum morbi, ante eruptionem, methodo, omnes, à retro elapsis ad nostrum usque sæculis, in arte periti, unâ mente, uno ore sat consentiunt. Si Arabum monumenta, in quibus prima extant hujus morbi vestigia, perlustras, (hunc enim nec Græcos, nec Latinos vidisse Medicos verisimile est, alias nec genus mali, nec remedium seduli hi viri prætermisissent,) & præsertim eorum principis Rhasis qui, Variolarum tam regularium, quàm anomalarum, quoad primum morbi stadium, majoris momenti symptomata, prognosim, & præcipuas species, quas, sub diffusarum & simul coherentium, aut sublimium nomenclaturâ designat, descriptionem adumbravit, & majorum observationes accuratè collegit, omnes à sanguinis missione, in genere, & cathartico hujus morbi curationem inchoare videbis. In eo tantum discrepant neoterici, quòd, ratione & experientiâ suffulti, saphenæ sectioni & emetico speciatim primas concedant. Non eadem, in cæteris stadiis, opinionum consensio: quot enim capita, tot sensus. Ille diaphoreticis ἐκδιαιτητικῶν exitum promovere, aut cardiacis ægri vires erigere satagit, hic humorem expedire, non incitare curans, diluentia anteponit. Sunt qui, eruptis Variolis, à venæ sectione & omni purgante, scrupulosius temperant. Exercitati, utrumque remedium, si symptomata exposculant, & tempestivè adhibeatur, ἡγεμονικὴν putant. Nonnulli ἰσχυρὰς, & opii usum prædicant: multi ultimum reformidant, & utroque rarò ac prudenter utuntur. Omne tulit punctum qui, nullo systemate abreptus, sed experientiæ faciem præ se ferens, peculiarem, unicuique Variolarum speciei, methodum accommodat, & idonea, variis, quæ in morbi cursu occurrunt, symptomatis, aptat præsidia.

I I.

INTER varia cutis ἐκδηλώματα, nullum Variolis frequentius, nullum, peculiari typo, insignius. Idcirco ingeneratum nonnullis videtur esse (ex quo in totum orbem grassantur) homini veneficium, cui sufficit ætas vim nocendi, cujus causa, non ab iniquo rerum non-naturalium usu, communi omnium morborum fonte, non ab heterogenei *misfatis* afflatu, sed à morbofo, per parentes, in sobolem traduce, seminio, primum petenda. Mirum tandiù silere innoxium, ideò forsan, quod, lymphæ intricatum, in minimis delitescat tubulis, extra sanguinis vorticem, & invitante epidemica constitutione, vernâ potissimum, & autumnali, quibus sanguis tumet, anni tempestate, contagione, pavore, aut victus errato, mobilius factum, se expedit, per sanguinem penitus diffunditur, & in actum erumpit. Nunc privatus, nunc popularis est morbus. Semper contagiosus homines indiscriminatim adoritur, omni se prodit tempore, singulas corripit ætates, juniores crebriùs, rariùs provectas. Has inle-menter agit, illis plerumque sic benigna, ut optabilis ferè sit, adeò pueritix vitium omne excoquit, & inutilem absumit humorem. Aggressio-nis comes labor ingens & varius, oris fastidia, nausæ, vomitus, aqueo-

3

biliosa alvi dejectio, *spasmodici*, præsertim in infantibus, quamvis dentitione defunctis, motus, molesta lumborum lassitudo, colicus dolor, pectoris angustia, lancinans aut gravativus capitis sensus, vigilia, altus interdum sopor, scintillantes aut lymphatici oculi, mentis aberrationes. Horum omnium parens genuina, vel malè morata, febris. Hæc, non nisi tertio quartove die solvitur, finis unius mali gradus est futuri. Faciei cutis, rubentibus antè punctis, intus maculosa, nunc prominentibus, extus exasperatur, prima, dein univèrsa, fit sensum asperior, grandioribus efflorescit papulis, quæ, ex latiori & rotundâ basi, in acumen desinunt. Crassescunt quoque die, octavo summè tenduntur, calent intensè, rubentque phlegmonum æmulæ. Perfectâ pustularum eruptione, febris remittit aut extinguitur. Vix unâ die conquievit æger, cum recrudescit, quàm secundariam vocant, difficilis iudicii, ancipitis eventus, eò laboriosa & ominosa magis, quò plures, duriores, densiori agmine exiturientes, plaminiores, decoloratiores, aut, in fuscum magis vergente circulo, circumdatæ pustulæ, diversis petechiis, ut morbillis, erysipellate miliari, herpete, aut purpureis maculis intertextæ: denique, si essentialis non sit morbus, sed malignæ febris socius aut symptoma, & pravâ, in primo insultu, medendi ratione, malè præparatum ægotantis corpus.

I I I.

NULLUS, Variolis, majoris vel minoris momenti morbus. Simplices & boni moris, sæpè cum impetu minaces, & magno symptomatum apparatu stipatæ proludunt. Harum prodromi, flagrans febris, ingens torius corporis jactatio, vehemens capitis, dorsi, aut lumborum, dolor, enormes vomitus, tumultuosior infania, & insignis in sudorem propensio. Sed, ad cutis oras, ablegato humore, ad serenitatem citò vertuntur, nî ægri incuriâ, aut exlege medentis methodo, invalescant & exasperentur. Harum curationem, depletis sufficienter, in primâ invasione, vasis, retorto sanguinis, in cerebrum, cui periculum imminet, impetu, & eliminatâ, quàm citissimè, fusdeque, lascivientis, & in stomachum arietantis humoris, luxurie, naturæ committere prudentis Medici munus est, salus ægotantis. Decenti enim evacuatione, detractâ materiæ mole, & fractâ nocendi facultate, sanguis animosior insurgit ad ver us reliquias, quas intestino motu subigit, & in corporis habitum feliciter protrudit, propriæ vindicæ puritatis indefessus. Tunc, facilè, non perturbatè, emergunt pustulæ, varis similes, in acutum fastigiata, sphericæ, rubro circumcinctæ circulo, tempestivè maturæscences, albo, lævi, & mediocri consistentiæ, pure turgentes, nullis inimicis *ethymatibus*, aut *petechiis* interspersæ; & cum fausta sint, sanguinem defæcantis morbiq; fermentum, in corporis peripheriam, exigentis, victicis naturæ molimina, in salutem deceptoræ. In hæc Variolarum specie, ut procedit eruptio, ita febris remittit, quâ absolutâ, defetvet, versus suppurationem, reditura, & pro, mitescentium ^{ἐξυμμάτῳ} tempore & numero, novas vires gradatim acquiritura. Elaboratâ humoris coctione, febris desinit, exsiccantur pustulæ, omni periculo vacat æger. Non idem ferendum, de malè moratis Variolis, iulicium. Nullus, in quo impeditior sit natura, morbus, nullus, solertiori arte, magis indigus. Sæpenumero, malignæ febris ritu, in primo insultu, mendax & infidiosus, falsâ benignitate, ægrum decipit, securos assidentes, & incautum, futurique ignarum Medicum fallit; varias vertit se in facies, variis illusur modis. Nonnunquam deterioribus, quàm pro febrili fervore, stipatus symptomaticis, sub pleuritidis larvâ, inchoat. Æger dolore punctorio labo-

4

rat, ferinā tussi laceſſitur, ſanguinem excreat, modo abdominis inflammationem, colico, nephritidem, atroci lumborum dolore, mentitur. Nunquam tertianæ intermittentis, ſapius continuæ, utriuſque non raro particeps, alternis diebus, vehementiori exacerbatione, cuius prodromus eſt rigor recrudescens, hemitritæ formam induit. Sunt quos, ſpecie tenus valentes, ſed intemperantiæ vitiis onuſtos, repente obruit formidoloſus. Plurimos, manifeſtā functionum læſione, comminutos adoritur. Multis ante inſaſionem diebus, membra ingraueſcunt, ſpontaneis laſſitudinibus quaſantur, acrior eſt, naturali, calor, altior premit ſomnus qui non leuat, ſed laborem facit, tumultuoſis jaſtantur ſomniis, caput, lancinante, gravativo dolore conſiſtatur, nocturnus ſudor tacitum & adventitium ſanguinis fervorem indicat: turbato ſenſim functionum rythmo, febris cum rigore, ſæpè, vix ſenſili horrore, invadit, quem mox, non urens, ſed adeo levis calor excipit, ut vix febricitare ſe ſentiat æger. Pulſus naturali ſimilis, ſed exilior & crebrior: urina, colore, copiâ, inſtar ſanorum, ſed citius, ſubita, & abſque ratione, virium depreſſio, mentis ſtupor, ſenſuum hebetudo, ingens denique corporis pondus, morbi malignitatem exhibent. Tribus aut quinque diebus tranſactis, puſtulæ prodeunt agrè progredientes, aut repente ſparſæ, ſeſſiles, conſertim, & ſub eryſipelatis larvâ, erumpentes, recedentes, citius matureſcentes, cryſtallinæ, nigricantes, liquefactæ, aut ſanioſo pure reſertæ, gangrænâ tabidæ; denique diverſis ecchymatibus & maculis, vibicum inſtar icthibus, aut pulicum morſuris ſimilibus, inſertæ. Hæc, cum irriti ſint, morbo ſuccumbentis, naturæ conatus, ſæpè exitioſæ, niſi à provido & multum celeri arteſce, in ipſiſmet morbi incubulis, cautum ſit, & variis, quæ in ſingulis ſtadiis occurrunt, ſymptomatibus pericè & ſedulò, quantum per artem licet, proſpectum.

I. V.

ABSOLUTA, in malè moratis Variolis, licet prævæ indolis, eruptione, febris remittit, leni, ſub vespæram, exacerbatione, alternis diebus magis conſpicuâ, reviviscens. Fallaci tamen quiete fruitur æger, citò, formidoloſis præmaturæ ſuppurationis procellis, perturbandâ. Quæ enim ſymptomatum *anſuſſionis*, in primo ſimplicium inſultu, humoris exitum prænuntiat & promovet, eadem & vehementer turmatim, in tempore ſuppurationis, cum eo diſcrimine, deſævit, quod, in hæc fauſtum ſit, purpureum laticem deſpumantis, morbi que ſermentum ſecernentis, naturæ conamen, in illâ, non tam ultrâ modum rareſcentis ſanguinis, aut tumultuoſioris ſpiritus motûs, quàm imminētis, aut jam factæ inflammationis ſoboles. In hæc, vix emerſis papulis, miſceſcit, non reditura, in illâ eundo vires acquirit, quo gradu ſuppuratio procedit, eodem, in ægri perniciem ſæpè exit. Tunc exiguus, cum celeritate, pulſus citior, intenſior, quàm pro ineuntis maturationis ratione, evadit, quod in majora vaſa redundans, ob præpeditum in minimis, corporis habitûs, tubulis, puſtularum mole conſtrictis, liquorum circuitum, ſanguis, acrioris puris miſcelâ, ſpumofior & irritabilior, in vaſorum parietes, inſurgat, repetitis eorum icthibus, reſractus, fortius urgeatur, rapidius volvatur. Carotidum vibrations, brachii arteriarum pulſibus, vividiores, quod inſilientis, in cerebrum, ſanguinis commeatui, capillarium venarum, & *lymphaticorum* tubulorum obturatione, nexi obices & repagula occurrant, undè non æqua, redentis & appellentis, meſura. Uinæ prius lymphidæ & copioſæ, plerumque rariores, cum crebrâ miſctricione, rubræ, inſtar jumentorum turbidæ, delirii prænuntia, effluunt, quod, nimia fermentatione, impediri

sit excernendorum, bilis præsertim, cujus, in acutis morbis, coercita, aut
 vitata, magna vis & potentia, secretio, protrusio, major proinde hu-
 morum confusio. Corpus mordax calor deurit, ob compressam insensilem,
 quæ cutim irrigat, evaporationem, vel inordinatus digerit sudor, quod,
 strictior prius, sanguinis compages dirimatur, & principia dissiliant,
 musculorum tendones, brachiorum imptimis, obrigescent, subtilibus con-
 cutiuntur, manibus tremor incidit, vox tremula, convulsionis, ferox
 delirii auspiciis, quod impetuosis & perturbatus, in nervorum systema,
 spirituum influxus, sitis vel nulla, cum intensa febre, quod sæpe mens
 laboret, vel in exhausta, & febrilis caloris modum exuperans, propter
 pauciores, acrioris salivæ, proventum, lingua aspera, exusta, cum pulsus
 mollitie, finditur, interni signum & effectus incendii. Mens, unâ cum
 corpore, prægravatur, e sua sede dejecta oberrat, ad se non redit æger,
 nihil intentus, mox incondita, nil coherentia locuturus, caput gravi so-
 pore decinetur, in quem excussus, citò relabitur, vagus torpor membra
 occupat, susurrans tonitus aures ferit, oculi modò rubore suffunduntur,
 aut, crebrò nictantes, lumen ægrè ferunt, vel erratici cum liante pu-
 pillâ, languent, injustè nonnunquam, licet levis sit palpebrarum inflam-
 matio, profluunt lachrymæ. Sunt quos, in exacerbationibus, anxios,
 delirio, quasi cæstro, percitos, *spasmodicis* jactatos motibus, æstuosa torret
 febris impotentia, quod cerebri impedimento, & *phlogosi*, spiritus inor-
 dinatè secreti, vel involuti, in suis conceptaculis, conimorentur, sensui,
 motuique impares, vel succendiculis concitati, efficiant, in nervos, ano-
 malo motu, irruant. Crescente morbo, si confluxerint variolæ, non in
 molem aliquam spectabilem, ut in discretis, attolluntur, quæ verticem aut
 vultum præsertim occupant, pustulæ, at sibi invicem implicitæ primo se
 habent, ut rubra, omnem faciem contegentium vesicularum congeries, ci-
 tius, quàm in interstinctâ, maturescens, deinde albæ instar, aranearum
 telæ non absimilis, pelliculæ, solitam cutis superficiem non multum su-
 perantis. Præterlapso octavo die, magis exasperatur, & ad colorem
 subfuscum, non verò flavum, ut in discretis, vergit; intenduntur in dies
 tum asperitas, tum etiam cutis color, donec tandem latioribus desqua-
 metur laminis. Quantò atrociore fuerint Variolæ, tantò maturèscencia,
 subfuscum magis induunt colorem, *etihymia*. Horum periculum non
 tam ex numero, qui universum corpus, quàm ex frequentia, quæ faciem
 obsidet, & symptomatum, quibus stipantur, serie aut indole æstimandum,
 nulla majoris ponderis, *pyalismi*, in adultis, & in infancibus, diarrhœa.
 Horum prius ita, confluentium Variolarum, individuus comes, ut, vix
 unum aut alterum viderim illâ specie laborantem, hujus effluxus expertem.
 Hæc, licet insida, citis, tam est necessaria, quàm popularum protuberan-
 tia, & faciei extremitatumque tumor. Sputacionis materia, primò tenuis
 & lymphatica, facile, in primo efflorescentiæ impetu, excernitur; dein, vis-
 cidior facta, ægrè excreatur. Si repentè, vel fervidiore sanguinis æstu,
 vel cerebri *phlogosi* in dies invalescentè, subfistat, glandulæ gutturis in-
 tumescunt, sticulosus, ferinâ rursi lacessitus, suffocatione tentatur æger,
 segni veterno corripitur, oppressus undiquè, vi morbi, extinguatur. Non
 minus, ex faciei & extremitatum turgescentiæ prolapso, pustularumque
 retrocessione, imminet periculum. Hæc, cum altum in cerebro infarctum
 comptobent, certâ sunt ineluctabilis fati omnia, ni retardantur, quod
 intensiori frigore forsân laesus fuerit æger, aut, nimia catharsis, ipsi alvus
 sabducta. Non melioris notæ, quæ pustularum intercapedines inficiunt,

maculæ: cum enim, ultrâ modum rarefacti, soluti, & in *lymphaticæ* cutis vasa impacti sanguinis sint effectus, insensibilissimæ, pro vario colore, nequiores. Ab eodem fonte variæ, quæ, in toto morbi decursu superveniunt hæmorrhagiæ, derivandæ, quas inter, sanguinis mictus non deterius alterum symptoma. Nonnunquam copiosum, è naribus; sanguinis profluvium, si facile ferat æger, cerebri infarctus vindex, parvum stillicidium, altiùs in internis cerebri vasis impacti, & in externa redundantis sanguinis est indicium. Huic succedaneum, cum nervorum distensione, delirium, ultima vitæ linea. Ex hac compendiosâ, symptomatum, quæ malignis Variolis assident, & diverso gradu, variis morbi temporibus, grassantur, collectione, quàm, obruta, nec sui compos natura, quàm expedito, & dissimili, ad hujus magisterium composito, attis præsidio, indigam, etiam tyronibus compertum.

V.

VARIOLARUM naturam studiosius indaganti, & diversos, in singulis stadiis occurrentes, casus ponderanti, *inflammatorium* esse morbum satis innotescit. Sanguis, sectâ venâ, missus, modò stillat, modò exilit spissus, sero exutus, coccineo colore micans. Quot erumpunt pustulæ, tot phlegmones, quot symptomata deserviunt, tot phlegmonodes, & cuti definite in simplicibus, erysipelatodes in malignis, aut *œdematosa* in crystallinis, internas simul minantis, aut adorientis partes, inflammationis signa. Hujus certa, in apertis extinctorum cadaveribus, vestigia fidelibus subjiciuntur oculis: nempe abdominis viscera & pulmones nonnunquam *phlogosi* tentari, gangrænâ tabidi, cranio, dura, cerebro, pia meninx tenaciùs in hærens. Vasa, quibus contextuntur, vel oculorum aciem fugientia, varicum instar, sanguine distenta, rimosa. Anfractus *gelatinosa*, aut cruenta, nondum, præ temporis angustii, in pus abeunte lymphâ, ventriculi, sero turgidi, illæsi sæpe cæteris partibus, semper deteguntur. Ex hac accuratâ animadversionum collectione, mali moris, aut implicitarum, cum malignâ febre, Variolarum, causas deprimere, peculiarem assignare focum, & idonea aptare præsidia, non operosâ plenum opus alex; curativæ satis elucescunt indicationes, sed dubius remediorum, vel quòd præposterè adhibita, aut esset vi immedicabile sit nialum, exitus. Nullum, cum humanâ arte sanari possunt, saphenæ sectione, & *emetico*, in omnibus morbi temporibus, præstantius & efficacius esse remedium ratio comprobatur, observationum genitor & ferax usus evincit. In his enim caput vehementer impetit spissior sanguis: segnis, nec eâ, quâ cerebrum subivit, copiâ, præ obicibus in comæatu objectis, vel quos sibi necjit, venis resorbetur (unde citior & uberior, in faciem, quàm in totum corporis habitum, *œthymatum* irraptio) rapidius in dies jaculatus, interna cerebri vasa distendit, & eo faciliùs intricat, quòd minor sit, ex ipsorum parte, ob imbellem elatorem, & molle fulcimentum, resistentia. Arteriæ, iteratis ictibus, intricatum magis implicant, *lymphaticorum* ostia pulsant, & sanguinis globulos, in eorum cavitates, rarefcente lymphâ diductas, intrudunt, retorto motu irremeabiles: unde nascitur inflammatio: distenta vasa cerebri glandulas constingunt, nervorum comprimunt & concutunt radices; non rectus sit, sed divaticatus, non *undulatorius*, sed impetuosus, non jugis, sed interruptus, in nervos, spirituum influxus; unde delirium, coma, spasmi, pustularum retrocessio, & consecutaria prava indolis Variolarum symptomata repetenda. Allatâ saphenæ sectione, in exacerbata

tionibus præcipuè celebratâ, prout ægri vires ferunt, temperamentum; ætas, vicîus ratio, & symptomata expostulant, plus minûsve repetitâ, inferioris aortæ inanitate, celerius & uberius, juxta inconcussam motûs legem, versus usq; venâ partem, sanguis prolabitur, lentiùs, parciùs in contrarium insilit; ipsius mole, levata cerebri vasa resiliunt, morantes subigunt liquores, infarctos terunt, eliquatiores efficiunt, & in venas trulos circuitui reddunt. Compressæ effertur glandulæ, faciliùs seceri, evolutiores, & in univèrsum corpus infusi spiritus, partium instaurant tonum, opera recludunt incernicula. Sed frustra, saphenæ sectione, exundantem tenuere sanguinem, & nimia *ipm* in caput elatum, revellere allaborabis, ni citò, & repetitis vicibus, desultorium fermentum, motûs fomitem, quò natura vergit, heterogeneos, quorum sæpè immensam molem congerit stomachus, abnormi victu plexus, & vasa subeuntes humores, (adventitiam Variolarum morbo febris causam) denique varia, quibus turget sanguis, purgamenta, quæ exætuans, & glandularum ostia, rapido motu, præterlabens, secum revolvit, confusaneus, *emetico*, inprimis sibiato sale, variâ dosi & sub diversâ specie, in remissione, mollissimo purgandi tempore, exhibito, rescindas. Humorum enim igniculis, rarefcens & expansus sanguis, magis quàm luxurians, in vasis, spatij occupat, vehementius in eorum parietes impingit, & in cerebrum vividius insilit, novos infarctus & inflammationes illaturus. At ea est, in malignis Variolis, humorum tenacitas & partium inertia, ut cathartici irritam vim reddant, humores tantùm mover, non promovet, nec infarctos valet meatus referare. Pluris faciendum *maelchum*, quod purgantis & stimuli simul vices gerit. Ideò, licet nec mole spectabilis, nec qualitate insignis sit vomitu rejectaneus humor, tantùm agro levamen affert, non enim, suis aculeis, nerveas solum ventriculi fibras vellicat & concutit, internæ tunicae rugis, inhærentes viscidos humores, aut in glandulis stagnantes, jufcula, variasque potionès, inquinatuos, amolitur, sed sanguini penitiùs immixtos liquando tenuat, & per varios helices exigit, partium elatèrem, spirituum *liquorum* languentem, erigit, fractum, præsertim nimia dilatatione, cerebri vasorum tonum instigat, systolem adauget, undè morantes teruntur, & protruduntur succi. Restaurato sanguinis & lymphæ libero, in cerebri compagem, circuitui, compressæ extricantur glandulæ, spirituum orbitæ & tractus explicantur, undè major erumpendi humori facilitas, suppurandi securitas, & lata venit, post tempestatem, victoria. Licet major sit, antè eruptionem, hujus malignas curandi Variolas, rationis & viæ utilitas, quod ferocientem adhuc in vasis humorem, dimidiatum in cutem amandans, superstitem cum sanguine confusum, per alia incernicula, extrudens, ne in nobilem partem, cæco impetu, defiliat aut altius se infingat, prohibet. Non minor tamen, in tempore suppurationis, necessitas, licet incertior eventus. Omne enim, præsertim in confluentibus, omnino præclusâ insensibili evaporatione, præpedito, liquorum, in univèrsum corporis habitum, pustularum densiori agmine, ramentem, transitu, sanguis, exerceriendis fortis, intus redundat; jugi fermentationis, ac circuitus nifi, in cutem incurrit, quò se despumet, & intrudat noxam, quam circumfert, cute ubique tensâ, repertussam, & *elchyatum* ostiis, indefinenter allabens pus sæpè crudum & acrius combibit & in penetralia refert, graviter nociturum. Hujus miscelâ, in dies, auctâ, vividius bullit, liquotes, in primo morbi impetu, cerebro impacti vehementer rarefcunt, vasa ultrâ modum distendunt, aut effringunt. Hinc caput delirium, fauces strangulatio, pectus angustia, aut anhelans spiritus, cor palpitatio vel tremor, si non metus, sæpè compressi aut impediti cerebelli effectus, ventriculûm urens sîsis, al-

vum liquida & viridis dejectio laceffit, sæpè subitâ & improvîsâ clade, quasi sideratus, æger è medio tollitur. Hanc, mali moris Variolas tractandi, methodum, nec singularem, nec inconsultam judicabit, qui, ad naturæ exemplar, compositam animadvertere curat, nonnullos enim biliosâ diarrhœâ, aut copioso sanguinis è naribus & utero effluxu, ex ipsismet funeribus, emeruisse usus prodidit. Licet, in hoc morbo, curationis tempora & laudem dividant saphenæ sectio & *emeticum*, alia, addere juvat, quæ mutam ferant opem & amicè conjurent, præsidia, nempe largum levioris prisane potum, apozemata cum succis temperatarum, nitroque fortarum plantarum confecta, quæ sanguinis salinas diluunt, & demulcent molculas, urinas, cohibite transpirationis locum tenentes, ubertim cient. Absorbentium, quæ prava stomachi fermenta obtundunt, non irritus usus. In crystallinis proximam liquorum, humoris acrimoniam, dissolutionem, orysæ, hordei, & lentium cremores, jusculis immixta, avertunt. Est ubi acida, ut succi limonum, berberis, & spiritus vitrioli dulcificatus, nimis æstuantem, & propriis limitibus coerceri impotentem, vala irrumpere aut rumpere minantem, vel scorbuticâ muriâ, venerèâ lue in hoc morbo magis pertimescendâ, excedentem sanguinem compescit, ipsius solutam compagem cogit. Infidus, in malè moratis Variolis, *hypnoticum*, licet parçâ manu exhibitorum, si theriacam excipias, usus; dum enim cerebrum inebriando, ortos, à tensiori cute, & plus aequò exardescensibus pustulis, dolores sedat, sæpè agrum in delirium aut altum soporem conjicit, undè anceps & dubius hæret Medicus, an morbus vel remedium culpandum. Quantum profit, in confluentibus, tempestiva collinuchæ, aut internis curibus vesicatorii applicatio, notum in arte exercitatis, si præsertim nimia sit in stuporem proclivitas, nec intensior febris, aut acrior cutis calor; non enim, inflicto vulnere, turgenti tantum humori, viam sternit, quæ effluat, sed volatiliū quibus, vigent cantharides, salium aculeis, strictiorem sanguinis molem incidunt, viscidiorē lympham cerebri tubulis hærentem tenuant, spissam, & ægrè fluentem, *pyralismi* materiam liquant. Procul hinc incendiaria, & alexypharmaca quorum rara necessitas. Ut fructibus perniciem solis ardor immodicus, sic enormis æstuatō inquinati sanguinis gangrenam pustulis certissimam inurit, dum rapidius currenti, vividius bullienti, stimulum subdunt, non addunt vim, sed exhauriunt. Ex hac levi, diversi generis malignarum Variolarum, adumbratione, concludere licet.

Non ergo Variola mali moris soli natura committenda.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Franciscus Mery.

M. Ludovicus Hieronymus Cosnier.

M. Ludovicus Claudius Bourdelin, Facultatis Decanus & Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.

M. Joannes Baptista du Bois, Chirurgiæ Gallicæ idioma- re Professor designatus, Serenissimæ Principis Primæ Dotoriæ de Conty, Medicus & Professor Regius.

M. Ludovicus Joannes le Thicullier Regis Constitutionarius & in majori Consilio Medicus Ordinarius.

M. Michael Ludovicus Ver-nage, Albus Præses.

M. Guillelmus Josephus de l'Epine, Chirurgiæ Gallicæ idioma- re Professor.

M. Nicolaus le Roy de Saint-Aignan.

M. Joannes Franciscus Leaul- sé.

Proponebat Parisiis, LAURENTIUS FERRET, Parisinus, Baccalaureus Medicus, A.R.S.H. 1737. à 6^a ad meridiem.